

nemført en særlig mæglingprocedure. Det har i forhandlingerne om energichartertraktaten været diskuteret, hvorvidt traktaten og i særdeleshed art. 7 om transit skulle omfatte kontinentalsoklen. Traktaten ville, hvis kontinentalsoklen var omfattet, medføre en indskrænkning for transitlandet. De Europæiske Fællesskaber og deres daværende medlemsstater samt Østrig, Norge, Sverige og Finland har lavet en erklæring i slutakten, der betyder, at der ikke er sket ændringer i de eksisterende regler, der er fastlagt i Havretskonventionen for så vidt angår etablering og benyttelsen af rørledninger på kontinentalsoklen.

Art. 8 fastsætter, at parterne skal fremme adgangen til og overførslen af teknologi på en kommerciel og ikke-diskriminerende basis.

I henhold til art. 9 skal parterne bl.a. bestræbe sig på at forbedre betingelserne for adgang til kapitalmarkederne for andre parters selskaber og statsborgere.

Del III

Investeringsfremme og -beskyttelse

Art. 10 omhandler fremme af investeringer ved, at parterne forpligter sig til at skabe stabile, rimelige, gunstige og gennemsigtige betingelser for, at investorer fra andre kontraherende parter kan foretage investeringer på deres område. Traktaten indfører et nationalbehandlingsprincip, der betyder, at investeringer der er foretaget af investorer fra andre parter, ikke må behandles mindre gunstigt, end hvis de havde været foretaget af en indenlandsk investor. Nationalbehandling for investeringer opdeles i traktaten i to faser. Den første, hvor investeringen er blevet foretaget, dvs. har fundet frem til det pågældende land. I dette tilfælde gælder nationalbehandlingsprincippet ved ikrafttrædelse af traktaten, dog med visse undtagelser bl.a. med hensyn til energiforskningsprogrammer. Den anden fase er nationalbehandling i den fase, hvor investeringen skal foretages. Her siger traktaten, at parterne skal *bestræbe sig på* give investorer fra andre kontraherende parter nationalbehandling. Traktaten forpligter på dette punkt parterne til senest den 1. januar 1998 at have forhandlet en tillægstraktat om kommende investeringers retstilling. Charterkonferencen har nedsat en arbejdsgruppe med dette formål.

Parterne er forpligtet til at overgive sekretariatet en rapport over love og administrative regler, som er relevante med hensyn til eksisterende undtagelser fra nationalbehandlingsprincippet, både for så vidt angår investeringsadgangen som for allerede gennem-

førte investeringer. Charterkonferencen gennemgår rapporterne regelmæssigt.

Art. 11 vedrører beskæftigelse af ledende personale.

Art. 12 indeholder bestemmelser om erstatning for tab forårsaget af krig og indre uroligheder.

Art. 13 fastlægger, at ekspropriation kun må foretages med begrundelse i almenhedens interesse på et ikke diskriminerende grundlag mod hurtig betaling af fuld erstatning. Endvidere har den berørte investor adgang til at få sagen prøvet ved en uafhængig retlig instans.

I art. 14 forpligter parterne sig til at sikre investorerne fri adgang til at transferere investeringskapital, overskud, betalinger m.v. ind og ud af området i fri konvertibel valuta.

Art. 15 fastlægger retten til subrogation dvs. retten til at indtræde i en fordring eller rettighed, hvis parten opfylder investorens forpligtigelse.

Art. 16 omhandler forholdet til andre aftaler. Såfremt der findes en anden aftale mellem to parter, der dækker det samme område som traktaten, gælder den aftale, der er mest gunstig for investoren eller for investeringen.

Art. 17 rummer mulighed for at tage forbehold for del III i visse tilfælde.

Del IV

Forskellige bestemmelser

Art. 18 fastslår, at hver part har suveræniteten over energiressourcerne og har ret til at afgøre, hvilke dele af dens områder der skal stilles til rådighed for prospektering og udvikling, og hvor intensivt de må udnyttes. Traktaten fastslår desuden adgangen til statsdeltagelse.

Art. 19 fastlægger, at parterne skal tage hensyn til miljøaspekterne i deres energipolitik. Med udgangspunkt i at forurenere betaler, skal parterne fremme en markedsbaseret prisdannelse og sikre en større afspejling af miljøomkostningerne i energikredsløbet. Med henblik på at opnå en bæredygtig udvikling skal parterne bestræbe sig på at minimere miljøbelastningen. Der skal i højere grad tages hensyn til miljøomkostningerne og -fordelene i hele energikredsløbet, dvs. tage hensyn til kravet om minimering af miljøvirkninger ved den samlede anvendelse af forskellige energiformer. Parterne skal øge samarbejdet med indsamlings og udveksling af oplysninger om miljøforsvarlig og økonomisk effektiv energipolitik, forskning og teknologi. Parterne skal øge befolkningernes viden om energisystemers miljøpåvirkning og orientere hinanden om relevante miljøprogrammer. I for-